

Етики і курси духовно-морального спрямування (Ігнатова А.Г.)

Предмети «Етика», «Духовність і мораль в житті людини і суспільства» та ін. спрямовані на формування світогляду і розвиток компетентностей, задекларованих Державним стандартом базової середньої освіти у соціальній та здоров'язбережувальній освітній галузі. У процесі навчання важливо, щоб ці предмети/курси були спрямовані не тільки на засвоєння здобувачами освіти інформації, а й на її осмислення, занурення у зміст, реалізацію на практиці та адаптацію до життя.

Предмет «Етика» – це обов'язково-вибірковий предмет соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі, спрямований на формування моральних цінностей та орієнтирів особистості, моральної культури та культури поведінки. Зміст етики як науки складають знання, реалізовані у ставленні особистості до інших людей, суспільства та природи. Курс етики орієнтований на формування у здобувачів освіти наступних ключових компетентностей: громадянської, соціальної, здоров'язбережувальної, загальнокультурної, інформаційно-цифрової, вміння навчатися протягом життя і відповідних загальногалузевих компетентностей.

Особливий акцент під час вивчення етики робиться на вмінні здобувачів освіти моделювати ситуації й розв'язувати їх, а також проводити аналогії з власним досвідом. Формування світогляду та вільної особистості, що визнає загальнолюдські й національні цінності та керується морально-етичними критеріями і почуттям відповідальності у своїй поведінці, виховання поваги до людської гідності та дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості та рівності – це основна мета предмета «Етика». Вивчаючи цей предмет, здобувач освіти набуває найважливіших навичок для співжиття в родині, школі, суспільстві, відповідальності за свої вчинки, розуміння людських чеснот та усвідомлення совісті в якості внутрішнього правила моралі. Здобувачі освіти повинні навчитися ставити цілі та досягати їх, дотримуватись усіх етичних норм спілкування, прагнути покращити комунікації з суспільством, вивчити традиції й цінності народу, а також відчувати власну провину за допущені помилки.

Методика оцінювання в процесі навчання етики повинна відповідати меті й методиці викладання курсу. Якщо для перевірки знань існують традиційні способи, то перевірка вмінь та навичок повинна бути тривалішою, але оцінити виховний ефект безпосередньо на уроці практично неможливо.

У процесі вивчення курсів духовно-морального спрямування передбачається формування у здобувачів освіти духовно-моральних цінностей, розв'язання

особистісних та соціальних проблем на основі християнської моралі в сімейних та суспільних життєвих ситуаціях, а також виховання в учнів поваги до свободи совісті і світоглядних переконань інших людей.

Метою курсу за вибором «Основи християнської етики» є: розкрити здобувачам освіти духовно-моральні основи християнства, аргументувати їх важливість для формування та розвитку особистості, спонукати здобувачів освіти до самоаналізу і морального розвитку. У процесі досягнення мети передбачена реалізація наступних завдань: розкрити потенціал Біблії в якості Джерела моралі для людини; пояснити моральні засади добра та зла; інформувати здобувачів освіти про специфіку та компоненти християнського морального Ідеалу; підкреслити необхідність християнського учнівства; пояснити сутність прощення і жертвовності; розкрити євангельські засади щастя як шляху до моральної досконалості; інформувати здобувачів освіти про сутність та важливість християнських чеснот смирення, терпіння, справедливості, працьовитості, слухняності, співчуття, милосердя, патріотизму, доброти, про здатність до прощення та ін.; сформувати у здобувачів освіти свідому та відповідальну особистість з урахуванням християнських духовних, моральних та культурних цінностей; створити належні морально-етичні умови для самопізнання і самореалізації; оволодіти способами розумових дій, необхідних для розуміння минулого, осягнення сучасного та прогнозування майбутнього, зокрема: бачення зв'язку між подіями і явищами (логічне мислення); вчити оцінювати на основі критичного мислення події, знаходити на основі творчого мислення нові аспекти змісту або нові способи розв'язання проблем, співпереживати людям, які опинилися у вирі несприятливих історичних подій на основі емпатійного мислення; сприяти подальшому розвитку духовного та емоційного інтелекту і збереженню ментального здоров'я здобувачів освіти.

Викладання основ християнської етики передбачає застосування до кожної теми завдання для практичних і творчих робіт. Тематика практичних і творчих робіт укладена таким чином, щоб дати змогу педагогу диференціювати завдання в класі за рівнем складності та здібностями здобувачів освіти. Такий підхід дозволяє залучити інші джерела та виконати пізнавальні завдання, що надає можливість зберегти загальну спрямованість роботи згідно з компетентнісним підходом. До кожного уроку здобувачам освіти пропонується золотий вірш – цитата зі Святого Письма, що відображає зміст уроку та може використовуватись на розсуд вчителя.

Програма «Основи християнської етики» ґрунтується на сукупності сучасних підходів, принципів, форм, методів та засобів, що сприяють формуванню у здобувачів освіти високоморальної особистості. При цьому враховуються вікові та

індивідуально-психологічні особливості здобувачів освіти, а також їх володіння інформаційними технологіями. Програма «Основи християнської етики» дає змогу реалізувати аксіологічний, соціокультурний, діяльнісний, комунікативний, системний, особистісно орієнтований, компетентнісний та синергетичний підходи.

Викладання основ християнської етики та інших предметів духовно-морального спрямування в закладах загальної середньої освіти відбувається за умови письмової згоди батьків і наявності підготовленого вчителя. При цьому варто враховувати ситуацію, коли не всі діти відвідують вказані курси. У такому випадку ці заняття повинні бути в розкладі першим або останнім уроком. Задля належного підвищення кваліфікації вчителів етики та курсів духовно-морального спрямування, обміну досвідом і підвищення якості викладання можуть бути створені районні (міські) методичні об'єднання вчителів, творчі групи, кабінети та ін. Змістом курсів духовно-морального спрямування не передбачається катехізація, а також є неприпустимим нав'язування вчителем здобувачам освіти власних поглядів у ставленні до Церков, примусу дітей до молитви під час уроків, відвідування церковних служб та ін. Предмети духовно-морального спрямування потрібно викладати в тісній взаємодії з батьками, інформувати батьківську громадськість про особливості християнської етики, також надавати їм можливість відвідувати уроки та позакласні заходи з навчального предмета.

Рекомендована література:

1. Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики. 1-4 класи» для закладів загальної середньої освіти: <https://tsinnosti.com/wp-content/uploads/2024/07/prohrama-1-4-klasy-ostatochnyj.pdf>

2. Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти: https://tsinnosti.com/wp-content/uploads/2023/08/prohrama_kursu_za_vyborom_osnov_u_hrystyanskoyi_etyky_5_6_klasy.pdf

3. Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти: <https://tsinnosti.com/wp-content/uploads/2023/08/prohrama-z-ohe-7-9-klasy-1.pdf>

4. Навчальна програма курсу за вибором «Основи християнської етики. 10-11 класи» для закладів загальної середньої освіти: <https://tsinnosti.com/wp-content/uploads/2023/09/prohrama-10-11-klas.pdf>